

Aurea verba

<https://hdl.handle.net/1874/276305>

3

Incipiūt autēa verba sancti Egidij or
dinis fratrum minorum

Gracia dei virtutes sunt scala
et via ascēdendi in celū. vicia
vero et peccata sunt via et scala
descēdendi ad infernum. vicia
et peccata sūt toxicū virtutes vero et bona
opa sunt tiriaca. Gratia attribit gratiā et
vni viciū trāhit ad aliud. gratia nō vult
laudari. viciū nō vult despici. Deo i humi
litate req̄escit paciētia est figura eius pu
ritas cordis videt deū. deuotio māducat
ip̄m si amas amaberis si times timeberis si
seruis seruietur tibi si bene te geris de alijs
alijs se bene gerēt de te. **B**tūs ille q̄ amat et
nō desideāt amari. btūs ille q̄ seruit et nō
desiderat tātum seruari. btūs q̄ bene gerit
se de alijs et nō desideāt bene geri se de alijs
et q̄ hec maḡ sunt idēo stulti ad ea nō attē
gunt. **T**ria sunt magna valde et vtilia q̄
quisq̄ haberet male cadere possit. **P**rimū
est q̄ si oēm tribulacōnem q̄ tibi acciderit
p̄pter deū in pace sustineas. **S**ecūm si de oi
bus que facis et recipis magis humiliais
Tertij si fidelit̄ diligis bona q̄ nō possunt

videri ocul' corporis. **O**ia q̄ magis vilipē
dūtur ⁊ relinquūtur ab hoīb; mūdams
magis honorātur ⁊ recipiūtur a deo ⁊ san
ctis. **E**t ea q̄ ampli⁹ diligūtur ⁊ āplectū
tur ⁊ honorātur ab hoīb; mūdams āpli⁹
odiūtur ⁊ reliquūtur ⁊ vilipēdūtur a deo
⁊ sactis. **O**ia enī odiēda diligit hō miser ⁊
diligēda odit. Rogauit seml' frat' Egidis
quēdā frēz dicēs habes tu bonā aiaz. respō
dit frater ille. frater mi nescio. dixit ei frat'
Egidis. sacta cōtritiō sacta huilitas san
cta caritas sacta deuocō ⁊ sacta leticia faci
unt aīam bonam ⁊ sactam. **De fide**

Omnia q̄ pnt excogitari narrari videri l'
palpari n̄l sūt respectu eoz q̄ nec ex
cogitari nec videri nec palpari pnt. **O**ēs sa
pientes ⁊ sacti q̄ fuerūt ⁊ sūt ⁊ erūt q̄ locuti
sūt ul' loquēt' de deo nō dixerūt nec vniq̄
dicēt de deo i opacōe ei⁹ qd̄ ē n̄ sic ē cuspis
vni⁹ ac⁹ i opacōe celi ⁊ terre ⁊ oim creatu
raz q̄ in eis sūt ⁊ plusq̄ milies m̄m⁹. **T**ō
ei sac' scriptuā loq̄tur tāq̄ balbuciēdo sic
mat' balbuciens cū filio suo puulo q̄ alit'
nō pōt intelligere verba ei⁹ dicebat sel' egi
di⁹ cui dā iudici seculari credis tu q̄ dō
dei sūt mag' r̄ndit credo cui dixit oñdo tibi

quod non credis et adiecit quantum valent omnes facultates tue. Respondit iudex valent forsitan mille libras. dixit ei frater. Egidius dares tu pro millibus libris. respondit dare valde libenter. Dixit ei frater Egidius. certum est quod terrena omnia nichil sunt respectu celestium cur igitur hoc non das pro illis. respondit iudex. Credis tu quod homo tantum operetur quantum credit. respondit frater Egidius sancti et sancte bona que potuerunt facere studuerunt opere exercere et que non potuerunt complere compleverunt sanctis desideriis et defectum operis suppleverunt ipsius desiderium sanctum. Si quis haberet perfecte fidem videret in tale statum in quo daretur ei plena certitudo homini qui certitudinaliter expectat magnum et eternum bonum quid mali potest facere ei aliquid malum. Et homo qui expectat eternum malum quid boni potest ei facere aliquid bonum. Nunquam tamen debet aliquis desperare dum vivit de misericordia dei quod vix est arbor ita spinosa et nodosa quam non possunt homines planam et pulchram facere et eam orare. multo magis non est quis ita gravis peccator in mundo quem non potest deus gratia et virtutibus adornare. **De dilectione dei et proximi**

Dilectio dei et proximi maior est omnibus
virtutibus. Dicebat frater Egidius
quodam fratri spirituali amico suo credis
tu quod ego diligam te. respondit frater ille
credo. dixit ei frater Egidius. Non credas
tibi. quod solus creator est ille qui vere dili-
git creaturam et amorem creature nichil est res-
pectu amoris creatoris. Dixit quodam alius fratri
Egidio propheta dicit. quod omnis amicus fraudulenter
incedit. respondit ideo sum tibi fraudulenter
tu quod bonum tuum non facio meum. Quanto enim
amplius bonum tuum facerem meum tanto magis
tibi fraudulenter. Quanto enim amplius quis le-
tatur fuerit de bono proximi tanto erit magis
preceps boni illius. Si vis ergo preceps
esse boni omnium gaude de bono omnium
bonum aliorum facis tuum. si tibi placet
Et malum aliorum facis tuam custodiam
si tibi displicet hoc est via salutis ut sis letus
et gaudens de bono proximi dolens de ma-
lo suo Et credas bona de aliis de te mala
et honores alios et te despicias. qui non
vult alios honorare non honorabitur et qui non
vult cognoscere non cognoscetur et qui non
vult fatigari non requirit laboricium fru-
ctuosum super omne laborium est studere pietati

et benignitati. Quid quod sit sine amore et
deuotione non est placitum deo nec sanctis eius
Ex suis efficitur homo pauper et ex diuitiis
efficitur diues. ergo diuina debet homo dili-
gere et alia contempnere. Quid est magis quam
scire esse gratum beneficiis dei et scire reprehen-
dere se de malis propriis in hac scola vellem
studuisse ab initio mundi et studere usque
ad finem mundi. si tamen vixissem et victurus
essem scilicet in consideratione et commendatione
beneficiorum dei et in consideratione et reprehensio-
ne maleficiorum meorum. tamen si defectum ha-
berem in reprehensione mei de maleficiis meis
nullum defectum habere in consideratione dei
vides quod ioculatores et mimi commendat mi-
ro modo eos qui dant eis unum camicium vestimen-
ti. Quid enim debemus facere domino deo nos-
tro. Multum deberes esse fidelis illi qui vult
te liberari ab omni malo et tribuere tibi omne
bonum.

De humilitate

Nemo potest venire in cognitionem dei
nisi per humilitatem via eundi sursum est
ire deorsum. Et omnia pericula et omnes casus
magnum qui acciderunt in mundo non nisi per
leuaciones capitis acciderunt sicut patet in illo qui
fuit creatus in celo et in adam in phariseo

euāgelico ⁊ multis alijs . et magna bonā
q̄ facta sūt ppter flexionem capitis euene
rūt ut patz in beata virgīe et ī publicano
⁊ in sācto latrone ⁊ ī multis alijs nō posse
m? nos habere vnā molem ḡuem q̄ face
ret nos semp capita incliare . tūc dixit ei q̄
dā frater quō possem? nos fugere istā
supbiā . ⁊ ille laua inde tibi man9 vbi po
sueis os ibi tene pedes si consideres benefi
cia dei debes incliare caput tuū ⁊ si os des
pccā tua debes caput tuū silititer inclinare
vāut illi q̄ querit de sua malicia honorari
Vnde ḡdus huilitatis in homine est cog
noscere se esse semp contrarium bono suo
siamum etiam huilitatis reputo reddere
aliena non sibi appropinq̄re ea hoc ē oīa
bono deo attribuere cuius sunt sibi attri
buere mala sua . **B**eatus ille qui ita vile
se reputat coram hominib; sicut vilem se
eē inuenit corā deo . **B**eatus ille qui iudī
cat seipsum modo qz non vīet ad iudiciū
Beat9 q̄ ambulat fidelit̄ ad iudiciū ⁊ obe
diētiam alteri? hoc enī fecerūt apli etiā p9
q̄ spū sācto fuerūt repleti . q̄ vult pacē ⁊
tranq̄llitatē habere d; oēm hōē; supiorē
suū reputare . **B**tūs ille q̄ nō vult videri

fuīs v̄rbis ⁊ morib; n̄si in illa cōposicōe
in qua diuina gratia cōposuit eum. **B**eatus
qui scit cōseruare ⁊ abscondere reuelacōes
dei q̄ nichil occultū quod nō reuelet deus
q̄n̄ pleet sibi. **S**i quis esset sanxior homo
de mūdo ⁊ reputaret se maiore pccōrem
de mūdo in hoc esset humilitas. humilitas
nescit loqui ⁊ paciētia nō audet loq̄ huili-
tas videtur michi esse sicut fulgur. sicut e-
nī fulgur facit p̄cussiones terribiles ⁊ p̄
modū nichil potest inueiri ex eo sic humi-
litas dissipat om̄e malū ⁊ est inimica ois
pcc̄i ⁊ facit hoīez nichil se reputare p̄ huī-
litate inueit hō gr̄iam corā deo ⁊ pacē cum
proximo. **S**icut rex quis magnus si vult
mittere filiā suā ad aliquē locū non pone-
ret eam sup̄ eqū non domitū sup̄bū et cal-
citrosū sed sup̄ eqū māfuetū suavit̄ am-
bulātem. sic deus nō ponit gr̄iam suā in su-
pbis sed in humilibus ⁊ in mansuetis

De timore dñi

Timor dñi sanctis omnē malum ti-
morem expellit ⁊ custodit illa bona
que nō possunt lingua exp̄mi nec etiā cogi-
tari q̄ timorem dñi habere maximum do-
num dei est nec omnibus datū. **S**ui non

timet ondit se non habere quod perdat. timor
domini regit et gubernat homines; et facit eum vivere
in gratia. Si quis haberet gratiam dei timor
dei conseruat eam et si non habet facit ad eam
peruenire. Omnes creature rationabiles que cecide-
runt nunquam cecidissent si hoc deo habuissent
hoc factum donum est michi sanctorum et san-
ctarum. Et quanto aliquis magis est gra-
tiosus non est minus humilis et timoratus et
virtus in quo homines minus se exercet non
est minor alijs. Homo qui offendat in-
tantum deum suum quod dignus est morte cum
qua securitate potest ante presentiam eius
ire. Beatus qui se cognoscit veraciter in-
carcere esse in hoc mundo et semper deum suum
offendisse. Multum valde debet homo ti-
mere a superbia ne precipitet eum a seipso et
a simili tui time semper et caue non est perfecta se-
curitas homini dum est in hoc mundo inter inimicos
Inimicus est caro vestra et ipsa cum de omnibus semper
est aduersus animam. Maiorem ergo timorem
debet homo habere ne malicia sua propria deum
cat eum quod de alia re de mundo. impossibile est enim
quod homo potest ad gratiam dei ascendere vel in ea per-
seuerare sine sancto dei timore et sancto pauore
qui non habet timorem dei signum habet per eum. Timor

dñi facit humiliter obedire et caput vsq;
ad terrā flectere sub iugo obediētie sacte
Et quanto quis maiore dei timore habet
tāto plus orat. Cui aut datur gr̃tia sacte
oracōnis nō est puū donum. Opera hoīs
q̃ tuncūq; videantur mag̃ nō sunt sc̃dm
estimacōem hoīs. sed sc̃dm estimacōem et
beneplacitū dei. Et ideo semp est nobis ti
medum

De virtute et pace

Qui paciēter sustineret tribulacōes
pp̃ter deum cito viret ad magnam
gratia et esset dñs hui⁹ mūdi et teneret iā
pedē in alio mūdo. Quicq̃d hō facit siue bo
nū siue malū sibi metip̃i facit. nō debes scā
dalizari si quis tibi facit iniuriā sed debes
cōpati peccato eius. Sustinere debes pa
ciēter iniurias a proximo tibi factas pp̃t
deū et pp̃ter proximū et pp̃ter teip̃sū. Quā
tū quis patus est sustinere tribulacōnes
et iniurias pp̃ter deū tantū est mai⁹ apud
deū et nō amplius. Et quāto quis est flexi
bilis a tribulacōne et dolore sustinēdo pp̃t
deū tāto minor est apud deū et nō cōgnos
cit quid sit deus. Si quis dicit tibi malū
adiuva illū et si quis dicit tibi bonū redde
illō deo. Adiuuare aut debes eum ut si dicit

tibi mala tu de teipō dicas detēora. **S**i
vis facere partem tuam bonam fac ptem
tuam malam hoc est factū ⁊ dictū alteius
lauda ⁊ tuū in culpa. **E**t si vis facere pte
tuam malam factum ⁊ dictum tuum com
mēda ⁊ partem alteius vitupera quando
igitur aliq̄s contendit tecum si vis vince
re perde. nam in fine quādo credideris te
vicisse inuenies te perdidisse. **V**ia ergo
saluacōnis est via perdicōnis. **N**on sum?
boni portatores tribulacōnum q̄ non su
mus sectatores spūaliū solacōm **Q**ui enī
fideliter laboraret in se ⁊ p se ⁊ sup se suauiter
oīa sustier; iniuriā nulli facias ⁊ si q̄s
tibi facit iniuriā paciēter sustine eā amo
re dei ⁊ p remissioē pccōr tuor. **N**e offen
das proximū s; tr̄has eū ad deū **M**ulto ei
meli⁹ ē vnā ḡuem iniuriā sustiere sine ni
mure aliq̄ p̄t amore dei q̄ pascere cētū
paupes ⁊ q̄ ieiūare usq; ad celū stellatū
tpe longo. q̄d p̄dest hōi despiciere seipm ⁊
tribulacōes suo corpi facere i ieiūis vigi
liis discipulis ⁊ oracōib; ⁊ nō posse vnā in
iuriā sustiere a proxio de q̄ suscipiet ma
ius p̄cū q̄ de suis q̄ port sua ip̄a volūtate
Sustiere tribulacōes sine nimure magis

purgat peccata hominum quod effusio lacrimarum
beatus ille qui semper habet ante oculos suos
peccatum suum et beneficia dei qui libenter et pa-
cienter sustinet tribulationes et angustias
unde debet expectare consolaciones magnas
Beatus ille qui non petit nec desiderat aliquod
consolacionem sub celo ab aliqua creatura **N**on
expectat homo primum a deo si humilis est et
quietus solummodo dum bene satis fit ei in om-
nibus. **Q**ui semper bene haberet coram oculis pec-
cata sua in nulla tribulacione deficeret. **O**ie
bonum quod habes recognoscere debes
a deo ut omne malum a peccato tuo. **S**i
aliquis homo fecisset et faceret omnia bona que
fecerunt et faciunt et facerent omnes homines de
mundo tamen si bene se inspicit inuenit se sem-
per contrarium bono suo. **D**ixit ei quidam fra-
ter. **Q**uid faciemus si uenit in tempore nostro
tribulationes multe. respondit si plueret
dominus lapides et saxa de celo non nocerent. **S**i
essemus tales homines quales esse deberemus si homo
esset qualis esse deberet malum sibi conuerter-
etur in bonum. **S**icut enim habenti mala uolun-
tatem ipsum bonum conuertitur in malum
Ita habenti bonam uoluntatem omne malum
conuertitur sibi in bonum. **O**ia enim magna

bona et magna mala sunt in hoc mundo in hoc mundo que videri
non possunt. **A**d infirmitatem magnam et
laborem magnam et famem magnam et iniurias
magis alicui factas occurrunt pessimi demones.
Si vis saluari non petas tibi fieri iustitiam
ab aliqua creatura viri facti bono faciunt et ma-
la patiuntur. **S**i cognoscis te offendisse
creatore tuum bonum omnium cognosce quod dig-
num est ut omnia te persequantur et vindicent in-
iuriam quam fecisti deo tuo. **A**b omnibus crea-
turis debes patienter sustinere molestias ti-
bi factas quod contra aliquam non habes iustitiam
cum his dignus puniri ab omnibus. **M**agis
virtus homini est vincere semetipsum **S**i
vincis te metipsum vincis inimicos tuos
omnes et pervenis ad omne bonum. **M**agis
virtus esset si quis permitteret se vinci ab
omnibus hominibus quod talis homo esset
dominus huius mundi. **S**i vis saluari conare
ut desperes ab omni consolatione quam
potest tibi aliqua creatura mortalis dare
quod maiores et frequentiores sunt casus ex
consolationibus quam ex tribulationibus ac-
cedentes. **N**obilis est natura equi quod li-
cet sit in velocissimo cursu tamen is qui eum equi-
tat potest eum auertere ab una via et dirigere

ad aliā p velle suo sic deberet hō impetu
ire sue pmittere se regi ab alio q̄ corrigit
eū vel ad solā memoriam dei deberet hō
desiderare quātum est p se ⁊ alapas ⁊ co
laphos ⁊ ut hoīes eū trāherent p capillos
Murmuravit q̄ corā eo religios⁹ quidā
de quadā obediētia graui sibi data. **C**ui
dixit frater egidi⁹. **A**ice mi q̄to pl⁹ mur
muras tāto plus te oneras. ⁊ quanto hu
milis ⁊ deuotius submiseris caput iugo
obediētie s̄acte tanto leui⁹ et suauius tibi
erit. **T**u nō vis vituperari i hoc mūdo ⁊ vis
honorari i alio nō vis maledici ⁊ vis bene
dici nō vis laborare ⁊ vis q̄escere decept⁹
es qz p vituperium venit ad honores p
maledictionē habetur benedictio p labo
rem req̄es prouēniunt. **Q**ui nō vult
dare de eo qd̄ diligit non pōt de eo habe
re qd̄ vult. **N**on mireris si proxim⁹ aliquñ
te offendit qz martha q̄ sancta fuit vole
bat prouocare dñm oītra sorore suā car
lē tamē iniuste murmurabat martha de
maria qz quātō plura mēbra amiserat quo
ad vsū maria quā martha tāto plus la
borabat quā amiserat enī loq̄lam vsū au
ditū ⁊ gressum. **S**tude esse graciosus et

virtuosus et pugna contra vicia et sustine
paciēter tribulacōes et vrecūdias. Nō ē
enim aliud nisi ut vicias tempm qz paz est
hōi attrihere aias ad deū nisi vicat seipm.

**De sacta sollicitudine et
vigilātia cordis**

Ociosus hō amittit hunc mūdū et aliū
non fructificādo sibi nec alijs. Impos
sibile ē virtutes acq̄rere sine sollicitudie
et labore. Si tu potes esse in tuto non te
ponas in dubio. Ille ē in securo q̄ laborat
p̄ deo ul' p̄ celesti regno. Iuueis q̄ labore
recusat regnū celoz recusat. Si sollicitu
do nō p̄dest negligētia non obest. sicut
ocōstas mala ē via ad ifernū ita occupa
tio et quies sacta ē via ad celum deberet hō
esse sollicitus ad custodiendam gratiam
sibi datam a deo et cū ea fideliter laborare
qz sepe amittit homo fructus p̄ frondibus
et grana p̄ paleis. Quibusdam vero dat
deus fructus et frondes facit eis caras qui
busdam vero dat vtrūqz et quidā carent
vtrōqz. **M**aius reputo bona creata a
dño cōseruare q̄ ea acquirere qui nouit
acquirere et nescit reponere nunq̄ dabi
tur scire vero reponere et nescire acq̄rere

nō est magnū . multū lucrātur multi sed
numq̄ sunt diuites q̄ que luētī sunt nel
cūt exponere **E**t aliqui paulatī lucrātur a
diuites sūt q̄ que lucrātur bene custo dī
unt. **O** q̄ tum fluu? imber congregacōm
aquaz haberet si cōtinue nō deflueret. hō
petit a deo donū sine mensura et sine fine a
vult ei seruire cū mensura a cum fine. **Q**ui
vult sine mō a sine fine amari et remune
rari deb; sine mō a sine fine amrae a seruire
ap̄ negligētiam suam amittit homo p̄fec
tionem suā. **L**oq̄batur semel frater **E**gi
dius cuiādam volēti p̄gere romam dicens
Quādo ibis p̄ viam noli attr̄here tibi que
videb ne impediāt te a scito eligere bonā
monetam a falsa multe enim sunt astucie
inimici a ei? laquei varij a occulti. **B**eatus
qui exfructat corp̄ suū amore altissimi a
de bono qd̄ facit a celo inferi? p̄mium nō
reqr̄it. **S**i q̄s esset paup̄rim? valde a dice
ret ei aliq̄s frater accomodo tibi hāc rem
meam ut p̄ tres dies exfructes eam a per
hoc habebis thesaurū infinitū . nōne iste
paup̄ si cōstaret sibi hoc esse vrū studeret
solicite rem illā exfructare. **R**es mutuata
nobis a deo est caro nr̄a a quasi tres dies

sūt totū tēpus vite nre. **S**i vis ergo frui
stude lucrī si nō laboras quō quiescas. si
omēs agrī a vinee hui⁹ mūdi essent vni⁹
hoīs q̄ nō coleret eos nec colī faceret quē
fructū inde p̄ciperēt. **A**li⁹ habēs vno puā
q̄ritatem agrorū a vinearū ⁊ ip̄os coleret
p̄ se ⁊ plurib⁹ alijs p̄cipit inde fructus. **S**i
q̄s vult facere malū vix petit cōsiliū sup hoc
⁊ si vult facere bonū studet cōsiliū a multis
p̄q̄rere. p̄bium p̄omicū est. **A**d spem vi
cim tui nō ponas ollas ad ignē. **N**ō est
hō btūs si bonā habet volūtātē n̄ hoīs op̄i
bus studeat eā cōseq̄ q̄ ad hoc dat dē⁹ hoī
ḡciam ⁊ seq̄tur eā. **D**ixit semel fratri **E**gi
dio quidam homo vagabundus ut vide
batur frater **E**gidi fac michi consolatio
nem. respōdit frater **E**gidius stude te be
ne habere et habebis consolacōnem nisi
enī quis paret ī se locū deo nō inueit locū
creaturis dei. **Q**uis est q̄ velit facere id qd̄
esset meli⁹ nō solū aīe sed etiā corpori ī
hoc mūdo tunc ergo nec bonum aīe nec bo
num corpori volum⁹ facere. **E**go possem
iurare veraciter q̄ q̄ alleuiat sibi iugū dei
⁊ aḡguat s̄ illd̄ ⁊ q̄ illd̄ s̄ aḡguat ip̄s̄ sibi
alleuiat vtinā facerēt hoīes q̄ ess̄ meli⁹

etiam eorum corporibus in hoc mundo qui fecit
aliud mundum fecit et istum et de bonis que
tribuit in alio mundo potest in isto tribue
re et corpus scit de bonis anime quod bonum et
malum anime redundat in corpore suum. Tunc
dixit ei quidam frater forte moriemur an
tequam bonum nostrum cognoscamus. Qui ait
pelliparii cognouerunt de pellibus cerdones
de calciamentis fabri de ferro et sic de aliis
artibus. Quomodo autem homo potest scire ar
tem in qua nunquam studet. Credis tu quod mag
ni domini debent magna dona stultis et iniquis
hominibus non dant. Bona opera sunt via
ad omne bonum sicut mala opera sunt via
ad omne malum. Beatus ille quem nulla res
a celo inferius de edificabit et quam omnia que
videbit et audiet vel sciet edificabunt. Et
de omnibus studet elicere utilitatem suam

De contemptu mundi

Uel hominum illi qui ponunt cor suum et deum
deum suum et vires suas in rebus terrenis
propter quas relinquunt et perdit bona celestia et
terrena. Aquila qui volat alte si haberet al
ligatam cuiuslibet ale unam de trabibus eccle
sie sancti petri non volaret ita alte. Multos
vidimus laborantes frangendo saxa. cayanaw

mōtes et alia opā graua corpori faciendo
sed p̄ anima quis ita viriliter laborat. a
uarus est similis talpę que non credit aliū
thesaurum esse nec aliud bonum nisi caua
re terram et inhabitare eam tamen sūt the
sauri alij quos ignorat. Aues celi et bestie
terre et pisces aquarum quādo habent ci
bum sibi cōpetētem contēti sunt. Cū ergo
hō contēt9 nō sit reb; terreis qui semp̄ sus
piret ad alia patet q̄ ad ista nō fiat p̄nci
paliter fact9 s; ad alia. corp9 factum em̄
fuit p̄pter aiā et mūd9 iste p̄t aliū mū
dum. Mūd9 iste talis cāpus ē q̄ habēs
ex eo p̄tem maiorē habet p̄tem deteio rem
Ite dicebat q̄ nō placebant multū btō
francisco formice p̄pter minia sollicitudi
nem quam habēt congregādi victualia
sua. Sed aues celi magis placebant ei
q̄ non cōgregant in horrea. Caro nostra
est sicut porcus qui auide currit in lutum
et delectatur in luto. Caro nostra est sicut
scrabro q̄ semp̄ stercus eq̄nū voluere dete
ctatur. Caro nr̄a est sicut pugil dyaboli
Dixit ei quidam frater. Quō possemus ca
uere a vicijis corpis tūc r̄ndit frat̄ Egidij
q̄ vult trāsferre maḡ sax̄ et trabes grandes

studet eas trāsserre ingenio magis q̄ vi
 ribus et in hoc facto est simpliciter pcedē
 dum om̄e vicium ledit castitatem. est enī
 sicut speculum clarum qđ p solum anbeli
 tum obscuratur. **I**mpossibile est enim hoīez
 vire ad gratiam dei dum ei placet in carli
 bus delectari. volue igr̄ et reuolue desup et
 desubty hinc inde **E**t nō est aliud q̄ pug
 re contr̄ carnem que vult te tradere die ac
 nocte q̄ qui vincit omnes inimicos suos
 vincit et deueit in om̄e bonum **D**icebat aut̄
 int̄ oīes virtutes ego p̄eligerem s̄ctam
 castitatem. **D**ixit ei quidā frater. nonne
 maior virtus est caritas q̄ castitas. respō
 dit ei frater egidius **Q**uid est casti⁹ casti
 tate frequēter cantādo. dicebat. **O** s̄cta
 castitas qualis es. tu es talis et tāta qualē
 et quātam te fatui non cōgnoscūt. **D**ixit
 ei quidā frater. qđ vcas tu castitatē tūc
 r̄ndit castitatem vco om̄es sensus custo
 dire ḡtia dei. **D**e pun̄g temptacōm

Gratia magnam pace custodiri nō
 potest qz semp oriūtur multa cōtra
 ria quāto enim gratiohor erit tāto plus a
 dyabulo impugtur nō tamen debet homo
 ppter hoc cessare sequi gratiam suā quia

quanto grauior fuerit pugna si vicerit
maior erit corona. **N**os ideo non habemus
multa impedimenta quia nos sumus tales
quales esse deberemus verumtamen si quis
bene iret per viam domini nec fatigacionem ha-
beret nec tedium. sed in via seculi fatigacionem
habet homo et tedium usque ad mortem.
respondit ei quidam frater. **T**u vide-
ris dicere duo contraria sibi metipsum. respon-
dit ei frater **E**gidius. **N**one demones cur-
runt potius ad hominem habentem bonam
voluntatem quam ad alios. **E**cce impedi-
mentum. et si quis venderet denariatam suam
plus miles quam valeret quam fatigacionem
sibi sentiret. **E**cce soluta est contrarietas.
Dico ergo quanto quis plenior fuerit virtuti-
bus tanto magis infestatur a viciis et tan-
to magis ea debet habere odio. **D**e omni
vicio quod vices virtutem acquirit a deo
cumque vicio amplius tribularis de eo ma-
gis premium recipies si deuotus quacumque
de causa homo amittit ire per viam domini sui ipsa de
causa amittit premium suum. **D**ixit ei quidam
temptor temptacione pessima frequenter et
pluries rogauit dominum ut auferret eam a me et
non auferret eam. **r**ndit frater **e**gidius quanto aliquis

rex inūit ampli⁹ milites suos armis tan
to vult ut fortis⁹ prelietur. Si quis etiā
vadit ad plium oracōis quasi sine armis
qz sentit se aridū ⁊ indevotum deus vidēs
fidelitatem ei⁹ ponit in eo signū armorū
suoz. Sic ē de temptacōibz aliqn̄ hīc acci
dit de agricola qui vidēs filuā arborum et
vprūm ī aliquo territorio suo in quo vel
let facere nouale ⁊ granum seminare sed
multis laboribz ⁊ angustijs et sudoribz fati
gatur anteq̄ recolligat inde granum et
qn̄qz eum peritet qz laborem illū assump
serit ppter labores et angustias q̄ sibi in
opere illo emergūt. Primo nāqz intuetur
filuam sup̄ adam fructibz et nō videt gra
nū. Secundo cū laboribus multis incidit
arbores ⁊ nondum videt granū. Tertio
cū multo labore ⁊ graui euellit radices ar
borū ⁊ nōdū videt granū. Quarto p̄scin
dit terrā ⁊ aptat ⁊ nōdum videt granum
Quinto arat iterū terrā. Sexto seminat
eam. Septio purgat eam. Octauo me
tit. Nono triturat ⁊ hec omnia cū labore
multo facit. Decimo reposit cū gaudio q̄si
nō recordans tāti laboris ppter fructum
multū quē habet in fine. Multos etiam

labores alios plures istis quos oēs bene
dixit p̄t̄ gaudiū q̄ fructū bonū p̄cipit
Ite dixit ei quidā. q̄d possem facere si
enī facio aliq̄d bonum habeo inde vanā
gloiam ⁊ si facio malū incido ī trīstitiā ⁊
quasi ī desperacōem. respondit ei frater
Egidi⁹. **V**n̄ facis si doles de p̄cc̄is tuis tñ
cōfūlo tibi ut doleas modēate semp enī de
bes credere q̄ maior sit potētia dei ī p̄cc̄do
q̄ tua ī p̄cc̄do. si deus facit misericordiā
alicuī magno p̄cc̄ori credis tu q̄ minus
p̄cc̄oz relinq̄tur **C**eterū p̄t̄ temptacōem
inanis gloie nō desistas facere bonū. **S**i
enī agricultor volens iacere semen ī ter
ra diceret intra se. **N**olo seminare q̄ si se
minauero forte venient volucres celi com
medent ex semine illo et p̄pter hoc non se
minaret non haberet fructus terre ad cō
medēdum. **S**i aut̄ seminat licet aliquid
de semine illo pereat tñ maior pars rema
nebit ei. **S**ic est ille q̄ temptatur a vana
gloia ⁊ puḡt cōtra eam. **Q**uidam frater
dixit fratri **Egidio** legitur de b̄t̄o bernādo
q̄ sēl̄ dixit septem psalmos p̄n̄iales nec
quid q̄d aliud cogitavit nisi sup̄ h̄is q̄ di
cebat. r̄ndit frater **Egidi⁹**. mai⁹ reputo

si castrū aliquod fortiter impugnetur et cus-
tos castrī defendit se viriliter et valēter

De virtute

Dicebat semel quidā iudex secularis
fratri Egidio. Quō possemus nos
ostendere ad statū gratie et virtutis. Res-
pōdit frater Egidius. Primo debet hō dōle-
re de peccatis suis *postea* pure cōfiteri *dein*
facere penitentiā sibi impositam *postmodū*
custodire se a peccatis oībus et occasioībz
peccatorū *tādem* debet se exercere in bonis
opibus. **B**enedictū sit illud malū quod
conūtitur hōi in bonum **E**t maledictū sit
illud bonū quod conūtitur hōi in malum libe-
ter debet hō sustinere mala in hoc mūdo qz
de hoc dedit nobis exemplū in se ipso dñs
noster ihesus xp̄us. **B**eat⁹ qui habet do-
lore de peccatis suis et plorabit die ac no-
cte nec cōsolabitur in hoc mūdo donec pue-
riat illuc ubi oīa desideria cordis sui cōple-
buntur

De gratia oracōnis

Oratio est iniciū et cōplemētum oīs
boni. oratio illustrat animā et peccam
cōgnoscitur bonū et malū hanc oracōem
debet facere quilibet peccōr ad deum et det
illi cōgnoscere suam inīciam et sua peccā

et eius beneficia. **Q**ui nescit orare non cog-
noscit deum. **O**es qui debent saluari si habent
usum orationis de necessitate oportet ut in fine
suo ad orationem se conuertant ponamus quod
aliqua mulier verecunda multum et simplex ha-
beret unicum filium valde dilectum qui propter offen-
sam aliquam captus esset a rege et ad suspensio-
nem deduceretur. **R**atione hanc mulier licet
verecunda et simplex solutis crinibus et nuda
to pectore vociferando clamaret et ad regem
rogando curreret pro liberando filio suo amorem
filii et necessitas mulierem verecundam et vix
extra limitem domus sue exeuntem prius quam
effrontem postea redderet et per plateas in-
ter homines euulsi et de simplici efficeret sapien-
tem. **S**ic bene sciret et vellet orare quod mala
sua et pericula et dampna sua veraciter cog-
nosceret. **D**ixit ei quidam frater. multum
deberet homo dolere quando non potest
in oratione gratiam deo commisit inuenire. res-
pondit frater **E**gidius. **C**onsulo tibi quod
plane facias fructum tuum. **S**i enim ha-
beres aliquantulum boni vini in vegete et fex
esset sub vino velles tu vegetem concutere et
vinum cum fece miscere. **N**on esset hoc faciendum
et si mola molendum non facit aliquam bonam fat-

nam molēdinarius nō cōfringit eā statū
tū malleo sed plane ⁊ paulatiue repat eā
⁊ sic facit bonam farinā . facias tu silititer
⁊ cogita nullatenus dignū eē cōsolacōem
aliq̄ in oracōe a deo recipe . **N**am si quis
vixisset ab inicio mūdi vsq; nunc ⁊ victu
rus esset vsq; ad finem eius ⁊ in oracōe
deduxissent oculi eius oī die plenā para
fidem lacrimaz nō esset dignus in fine mū
di ut deus cōsolacōnem vnicā daret ei . **D**i
cebat ei frater quidā alius . **Q**uare plures
temptacōnes patitur hō dum orat deū q̄
alijs tēporibus . **R**espōdit frater egidius
qn̄ aliquis habet causam contr̄ aliquem
adūsarium suū in curiā p̄ncipis alic⁹ . **S**i
homo iste vadit ad p̄ncipem illum ut p̄po
nat ⁊ faciat aliq̄d contr̄ adūsarium . **A**dū
sari⁹ ille hoc sciēs opponit se illi totis viri
bus ne sentētia detur p̄ isto sic facit dya
bol⁹ contr̄ nos **I**deo q; si ceteris in colloq̄o
cū alijs videbis frequēter te nō sentire bel
la multa tēptacōm sed si ad oracōem per
rexis ad recreādā animā tuam tūc sen
ties otr̄ te ignita iacula inimici non debes
p̄pter hoc relinq̄re oracōem sed firm⁹ sta
re q; hoc est via ad sup̄nā patriam et ille

qui ppter hoc oracōem relinqt est sic ille
qui de plio fugit. Dicebat ei quidā mul-
tos video habere grāciam deuocōis a lac-
maz qn̄ ad oracōem vadūt **E**go aut̄ vix
possum inde aliqd̄ scire. respondit frater
Egidi? labora fideliter a huiliter qz grām
quam nō dat tibi deus vna vice dare tibi
poteit in alia vice. a qd̄ nō dat tibi i vno
die vel in vna septimana ul' in vno mense
vel in vno anno poteit tibi dare i alio die
vel in alia septimana ul' in alio mēse vel in
alio anno. **P**one laborem tuum a de9 po-
net grām suam sic placebit tibi. **F**aber q̄
fabricat cultellum multas dat consiones
sup ferrum de quo facit cultellum anteq̄
cultellus perficiatur sed postremo in vna
percussione cultell9 pficitur. **M**ultū debet
hō sollicit9 esse de salute sua. **S**i enī tot9
mūdus esset plens hoībus etiam vsqz ad
nubes si possibile esset a de hīs omnibz nō
deberet hō saluari nisi vnus solus tamen
quilibet deberet sequi gratiam suā ut esset
ille vnus quia nō est amittere corrigiam
calciamenti amittere supernam patriam
Sed v nobis quia est qui dēta non est
q̄ accipiat. **A**lio tēpore quesuit quidam

a fratre Egidio. Quid facis frater Egidio
respōdit facio malū. Iterū dixit illi fratri
egidio qđ malum facis tu qđ es frater mi
nor. frater egidius dixit cuidā frateri mi
nori astanti. frater quis est paratior ul' deo
dare graciā suam vl' nos recipere. rñdit
frater ille deo ē paratior dare qđ nos recipere
Dixit frater. Egidio a facim⁹ nos bene
respōdit frater ille p̄mmo facim⁹ male. a
conūsus frater Egidio ad illū qđ queheāt
ab eo qđ faceret. ait. Ecce patet qđ dixerā
tibi verum cū dixi me facere malum. Item
dicebat. multa bona opa commēdantur
in sac̄ scriptura ut vestire nudos pascere
famelicos a alia multa tñ de oracōe loqn̄
tes deus ait. Nam a pater tales querit qđ
adorāt eum bona opa adornāt aia. Sed
oratio est nimis magnum qđ. Item dice
bat s̄cti religiosi sunt sicut quidam lupi
s̄cti qđ vix exeūt in publicū nisi p̄ magna
necessitate a tūc in publico nō contr̄hūt
magnam moram. Dicebat fratri Egidio
frater quidā familiaris ei⁹. Quare non
exis aliqn̄ ad seculares vlētes tibi loqui
Respōdit frater egidio volo facere proxi
mo meo cū bono animo nō credis qđ dare

potius mille libras aliquam si haberem eas
quam ego darem me proximo. respondit frater
credo. frater **Egidius** dixit. et credis quod
ego darem potius quatuor milia librarum
quam dare me aliquam proximo. respondit ille credo
dixit ei frater **Egidius** dominus dicit in euangelio.
**Qui relinquit patrem et matrem et fratres et
sorores et propter nomen meum centuplum acci-
piet in hoc mundo.** **F**uit autem quidam romanus
qui intravit ordinem nostrum cuius facultates di-
cebantur valere sex milia librarum ergo aliquid
magnum est ad quod datur deus aliquibus in hoc mundo
ex quo valeant centies sex mille libras sed nos
sumus cecus et vultus. si videremus aliquem ho-
minem gratiosum multum et virtuosum non
possemus ferre perfectionem eius. **S**i quis esset
vere spiritualis vix vellet videre aliquem vel
audire vel moram facere cum aliquo nisi pro
necessitate sed semper optaret solitarius esse. **D**i-
cebat iterum de seipso. ego potius vellem esse
cecus quam esse pulcher homo de mundo vel dicitur
vel sapientior vel nobilior homo de mundo. dixit
ei quidam quare tu potius noles ista quam esse
cecus respondit quod timeo ne impediant
iter meum. **B**eatus erit qui nec cogitabit
nec dicet nec faciet aliquid reprehensibile

interrogauit aliquñ frater Egidij quēdam
dicēs quid dicūt sapiētes esse contēplacō
nem. Ac ille dixit nescio. ac ille vis ut di
cam tibi q̄ michi videtur. Et ille ait volo
dixit frater Egidij gradus contēplacōis
michi videtur eē ignis vnctio extasis cō
templatio gustus reſes ⁊ gloia. Item si
inuenis gratiam in oracōne ora etiā si nō in
uenis ibi gratiam ora q̄ pilos capraz ac
cipiebat deus in oblacōem. In dūm pl⁹
diliget rex pedem mi⁹ laborātis p̄ eo q̄ to
tam p̄sonam alteius multo plus laboran
tis p̄ eo q̄ dñs respicit cor quādo dñs de
dit p̄dicacōnem s̄cto petro dixit ei q̄ mi
norem p̄tem semp retineret sibi dicens ⁊
tu aliquñ conūsus confirma fratres tuos

De cautela spiritali habēda :-

Si vis bene videre erue oculos tuos
si vis bene audire esto surdus. si
bene loqui esto mutus. si vis ambulare
abide tibi pedes tuos. si vis bene opari
mutila tibi manus si vis bene amare habe
te odio. si vis bene viuere mortifica te. si
vis bene lucrī cito p̄dere. si vis esse diues
esto paup. si vis esse in delicijs affligere te
si vis esse secur⁹ esto semp i timore. si vis

exaltari humiliā te. **S**i vis honorari despice te et honora despiciētes te. si vis habere bonū sustine malū. si vis eē in quiete labora si vis bñdici desidera maledici. **O** q̄ maḡ sapientia ē scire hec facere et q̄ hec maḡ sūt nō oibz data sūt. **S**i mille annis vixerit hō nec haberet ex os suū satis habere facere int̄ i corde suo nec posset ad p̄fectū opletū peruenire tātum haberet facere solū intus. **N**ullus deberet velle videre aliq̄d ul' audire siue loq̄ de aliq̄re nisi usqz ad vtilitatem suā nec vltra p̄cedere vllō mō. **Q**ui non vult cognoscere non cognoscetur sed v nob̄ qm̄ illi q̄ habet dō dī nō cognoscūt et q̄ nō habet nō q̄runt hō fingit dēū q̄lem vult s̄ semp̄ ip̄e ē qlis ip̄e est. **De sciētia et vtili et muti et de p̄dica cōe verbi diuini**

Qui vult scire satis inclinat caput satis et opetur satis et trahit vētrem p̄ terrā et dñs docebit eū satis. **S**ūma sapientia ē bō opa facere et bñ se custodire et iudicia dei obedire. **D**ixit seſ cui dā volēt ire ad scolas eā discēdi. **cur vis ire ad scolas** **S**umma totius sapientie est timere et amare hec duo sufficiūt tibi. **T**antam sapientiam habet homo q̄ tum bonū operatur

et non plus non sis nimis sollicitus fore vtili
alijs sed esto magis sollicitus ut sis vtilis
tibi ipi. **V**olumus aliquando multa scire pro
alijs et pauca pro nobis verbum dei non est
dicentis nec audientis sed operantis illud. **M**
ti nescientes natate intruerunt in aquas ut ad
iuuaret peccatores in eis et cum peccatoribus perierunt
prius erat unum malum postea sunt duo. **S**i
bene procuras salutem anime tue bene procurabis
salutem omnium amicorum tuorum. si bene facis
factum tuum bene facis omnium factum bene vo
luntium tibi predicator verbi dei positus est
a deo ut sit candela speculum et vexillifer po
pulo dei. beatus ille qui ita dirigit alios pro
viam rectam quod ipse non cesset ire pro eam
et sic incitat alios ad currendum quod ipse cur
rere non desistat et sic est adiutor alijs quod
fiat diuites ut ipse ex hoc non fiat pauper. cre
do quod bonus predicator magis loquitur sibi
quam alijs videtur michi quod qui vult animas
peccatorum trahere magis debet timere ne ip
se male ab eis trahatur quam sollicitus esse ut
trahat. **C**ui quidam frater. **Q**uomodo tunc. et ille
ante oculos tuos ne videant vanitatem illi qui
dicunt non apprehendunt et illi qui audiunt non
intelligunt. **D**ixit ei quidam. quid est melius?

predicare an facere. respondit quis ma-
gis meretur vadēs ad factum iacobū vel
ad sc̄m iacobū ostēdens viā video multa
q̄ nō sūt mea multū audeo q̄ nō intelligo
⁊ multa loquor q̄ nō operor. Ergo vide-
tur q̄ p̄ solū visū loq̄lam et auditū nō sal-
uatur hō. **De verbis bonis ⁊ malis**

Qui loq̄tur verba bona est quasi os
dei ⁊ q̄ loq̄tur verba mala est quasi
os dyaboli. Qm̄ serui dei cōgregātur i ali-
quo loco ad loquendum debēt tractare de
pulchritudine virtutū ut placeant eis vir-
tutes q̄ si placerēt eis virtutes exercerē-
tur i eis. Et si i virtutibz exercerent semp̄
ab eis virtutes āplius amarētur. Quāto
homo magis plenus est vicijis tanto ma-
gis ei necessarium est loqui de virtutibus.
Sicut enim ex frequēti colloquio prauo
de vicijis incidit quis i vicia faciliter sic
ex frequēti colloquio sancto de virtutibz
faciliter inducitur ⁊ disponitur ad virtu-
tes. Sed quid dicemus de bono nō pos-
semus dicere bonum nec de malo possu-
dicere malum. Quid ergo dicemus de bo-
no nō possemus dicere q̄tum bonum sit
nec de malo culpe ⁊ pene q̄tum malum sit

cū vtrūq; incomp̄hensibile sit a nob̄ . ego
non reputo innozem virtutem esse scire
bene tacere q̄ scire bene loqui. Et videtur
michi q; homo debet habere collum ad in
star gruis vel q̄h p̄ multos modos trāsi
ret verbum anteq̄ egredietur ex ore

De virtute perseuerantie

Quid p̄dest homini orare ieiunare e
lemoſinas facere seip̄um affligere se
tire quoq; magna de celo ⁊ nō p̄uenire ad
portam salutis . Ecce aliq̄n̄ apparet aliq̄
uauis in mari formosa maḡ ⁊ noua mul
to thesauro t̄n̄ si impedim̄to aliquādo oc
currete ad portum nō p̄uenit sed miserabi
liter perit . Et quid p̄fuit omnis illa boni
tas ⁊ pulchritudo ei⁹ . ⁊ iterū in mari est
quedā nauis difformis non grādis vetu
sta despecta nō multo thesauro plena ⁊ cū
multo labore feliciter p̄uenit ad portum
euadēs picula maris ⁊ hęc sola om̄edatur
Simile accidit in hoib; huius mundi
meito iḡr omnib; est timendum . Quāuis
arbor sit nata nō statim est maḡ ⁊ si mag
na nō florida . ⁊ si floret non statim p̄du
cit fructum cū p̄ducit fructus non statim
sūt magni ⁊ si magni nō statim maturi ⁊

7
firmaturi non tñ ad os hoīs oēs pueniūt
sed multi decidūt a putrifunt a porcis a
alijs bestijs deuorātur. Dixit ei quidam
deus faciat te bene finire. respōdit. Quid
michi pdesset si regnū celoz cētum annis
mēdicassem mihi bene finire. duo mag̃ bō
hoīs puto. deum amare et a peccis cauere
q̃ haberet hxc duo haberet omnia bona

De religionibus

Dicebat frater Egidius de seipso lo
quēs. mallē modicū habere gracie
dei in religione q̃ multum in seculo qz plu
ra picula et mnora adiutoria sūt in seculo
q̃ in religione sed peccator pl̃s formidat
bonum suum q̃ malum suum qz timet pe
nitētiā agere a religionem intrare pluf
q̃ in peccō iacere ul̃ in seculo remanere. Qui
dam secularis peccit cōsiliū a fratre Egi
dio vtrum expediret ei religionem intra
re vel nō. Respondit si quis pauprimus
sciret aliquem precōsum thesaurum ab
seonditum in antiquo agro cōmuni nūq̃
ab aliquo cōsilia quereret vtrum ad the
saurum ire deberet. quanto magis ire ad
cauandum tantum thesaurum deberent
om̃es homines cū festinacōe ire hxc ut ille

audiunt veditis oibus tuis suis statim reli-
gionē intravit. Dicebat q̄ frater Egidius
multi religioēs ingrediuntur sed q̄ religio-
nē oueunt non opantur et sunt huiusmodi
sicut agricola qui si arma rotandi indueret
et cū eis pugre nesciret. Nō enim omnes
hōies equum beyhardum sciret eq̄tare nec
infi dētis ei sibi nesciret a casu cauere. Nō
reputo magnū terram alicui⁹ regis intrare
nec reputo magnū dona a rege accipere. s̄
reputo magnum scire sicut decet i terra re-
gis stare. Curia magni regis est religio
quā non reputo magnum intrare et aliqua
dei dona in ea recipere sed scire sicut decet in
ea viuere potius aut velle in seculari statu
existere et deuote ac sollicitate ad religiois
ingressum suspirare q̄ in religioe existere
et peccare. **B**loiosa virgo mater dei nata
fuit de peccatoribus et peccatricibus tñ est
illud q̄ est et nō fuit de aliq̄ religione. **D**e-
bet religiosus credere se nō bene stare nec
bene viuere posse nisi i religione. videtur
michi q̄ religio fratrum minorū vere fuit
missa a deo in hūc mūdum ad magnā vti-
litatem hōim. Sed vobis nisi sum⁹ tā-
les q̄les esse debem⁹ Religio fratrum minorū

videtur michi paupior et dicitur totius mundi
di hoc videtur michi graue religiosorum vi-
cium quia minus alte voluit ambulare quia quanto
gradus altior tanto casus grauior. ¶ Et dixit
sactus Franciscus quod peccatum sacerdotum maius
est quam peccatum totius mundi quantum est. ergo
minorum fratrum maius omnium sacerdotum aliorum
totius mundi quia gradus altior est. quem deus
seruauit et illum suis discipulis seruandum tradi-
didit. Et quod omnia sciuit preterita et presertim et
futura et omnia fecit. credendum est veraciter
quod altiozem perfectionem et meliorem omnium sta-
tum elegit. Ille est diues qui imitatur diui-
tem. ille est sapiens qui imitatur sapientem
ille est bonus qui imitatur bonum. ille est pulcher
qui imitatur pulchrum. ille nobilis qui imita-
tur nobilem videlicet dominum ihesum christum

¶ De virtute obedientie et
quibusdam alijs virtutibus

Quanto magis restrictus est religiosus
sub iugo obedientie tanto maiorem reddit
fructum et quanto magis est religiosus restrictus
et obediens prelati suo propter honorem dei tanto
magis est pauper et mundus a peccato suo pro ceteris
hominibus huius mundi. religiosus bene obediens si-
milis est militi bene armato sedenti super bonum equum

qui trāsit securus in hostes et nemo eum
offendere potest. **R**eligiosus autē obediēs
eū murmure similis ē militi infidēti equo
malo ⁊ trāsiens inter hostes cadēs et ab
inimicis quandoq; capitur vulneratur in
carceratur vinculatur et qñq; occiditur
Religiosus q̄ in ppria volūtate vult viue
re ad infirnū vult ire. **Q**uā diu bos tenet
caput sub iugo implet horrea frumēto. bos
aut non tenēs caput sub iugo. sed vagā
do discurrens in cāpo magn⁹ dñs videtur
sibi esse. sed p̄ eum horrea non implētur
Magni⁹ sapiētes ponunt caput humili
ter sub iugo obediēcie. Stulti caput de sibi
iugo extrahunt ⁊ obedire nolūt. **M**ater q̄
qñq; nutrit filiū et exaltat q̄ plusq; mag
nus effectus est p̄pter supbiam suam nō
obedit sed eam deridet ⁊ sp̄nit. **M**aius re
puto obedire plato homini p̄pter amorē
dei q̄ ip̄i creatori p̄ seipsum aliquid impe
rati. videtur michi q̄ si aliquis esset in tan
ta gratia q̄ cū angelis loq̄retur et vocare
tur ab hoīe cui p̄misit obediētiam deberet
collocutiōem angeloz dimittere ⁊ hoī cui
p̄pter deum p̄misit obediētiam obedire
Sui vero ponit caput sub iugo obediēcie

et postea exhibet caput de subiugo obediē
tie ut viam sequitur pfectōis hoc est signū
latētis supbie magne. bona consuetudo
est via ad omne bonū **E**t mala cōsuetudo
ad oē malū. **S**i q̄s vixiss̄ ab inicio mūdi
vsq̄z mō et semp passus fuisset malū i vita
sua et mō iret ad omne bonum q̄d noceret
ei oē malum q̄d passus est. **E**t si quis ha
buiss̄ bonū ab inicio seculi vsq̄z mō et nūc
iret ad oē malū q̄d prodest sibi omne bo
num q̄d habuit. **D**ixit ei quidā secularis
vellem in hoc mūdo dñi vīvere et in oībus
habūdare. respōdit si vīueres mille an
nis et esses dñs totū mūdi q̄d premiū acci
peres a carne tua cui seruīuisti. **S**ed i mo
dico tempore q̄ bñ egerit et bñ se custodie
rit recipiet premiū inenarrabile. **D**ona
societas est homini sicut tirriaca et mala so
cietas sicut venenum. **A**rbores que stant
iux̄ viā interdū feriūtur ferro a trāseūtibz
et fructū nō sināt maturari sic nocet stare
in publico. **D**ixit quidā fratri egidio. q̄d
possem facere ut setirē aliq̄ suauitatem de
deo. rñdit. inspiciat tibi deo vniq̄ bonā
volūtate q̄ ait mltociēs dixit ei plures frat̄
Egidi? i hęc verba vociferās alta voce. q̄re

nō custodiūisti illam bonam volūtatē
 et duxisset te ad manus bonū. Alius dixit
 qđ faciā qđ sum arid⁹ et indevot⁹. respō
 dit promice loquēs. **N**oli orare deum ne
 offeras mun⁹ ad altare qñ dissipat impe
 tus aque myndātis alueum et canalē aq
 molēdimi. molēdinari? Studet paulatiue
 reparare qđ dissipata fuita similiter qñ mole
 molēdinarij nō faciūt bonam farinam nō
 frāgit statim malleo magno sed paulatiē
 reparat et plane eas martello puo tondēdo
 donec repentur. **R**eligiosi vōti sūt a deo
 maxie ad vacādum oracōi hūilitati sup
 ne caritati. **S**ed v illis qđ pdiderūt dehi
 derium boni sui et volūt ire nimis alte. **D**ū
 semel retulisset frater. **E**gidius cū multo
 feruore quib⁹dam fratribus amicis suis
 intimis quō anno illo quo sact⁹ frācisc⁹
 trāsīuit ab hoc mūdo ad patriā celestem
 apparere digt⁹ fūerat cristus eidē fratri
 egidio vigilanti visibiliter corpali cū sul
 gore mire claritatis multis vicib⁹ p dies
 quīdecim in loco fratris cetone. **Q**uidam
 ex fratrib⁹ dixit eidem fratri egidio vllē
 qđ in eodem loco vbi cristus sic digt⁹ cō
 placuit apparere fieret vna pua ecclesia

de formosis lapidibus et pollitibus. quod respondit **O**
quod bene dicitur quod plures facte sunt ecclesie in locis
ubi non ita magis fecit sic ibi. **Dixit** alius. et
quo nomine intitulabitur ista ecclesia. respondit de
beret vobis nomine festi pentecostes id est ecclesia
spiritus sancti. **Dixit** alius. credis tu quod spiritus ve
nit per tempora apostolorum in aliquam personam
eo modo quod vult in apostolos. quod ait. **Si** ego glo
fico me ipsum gloria mea nichil est. cui frater
dixit tu dicitur quod deus tunc abstulit tibi fidem.
Dic michi si placet si tu habes spiritum. respondit
Qui non habet fidem quomodo habet spiritum. **Dixit**
ei frater. nonne speras te habere vitam eter
nam. respondit non credis tu quod potest deus dare
arram vite eterne cui placet sibi. **Et** ait non
loquimur modo plerumque de ista materia credidit
frater ille quod hoc dixit ei tunc fratre presente ibi
dei extasi reperitur. **Dixit** quod frater **Egidius**
quod se fuisse natum. **Prius** ait natus fui de ge
trice mea carnaliter. **Secundo** in sacramento bap
tismi. **Tercio** quando in terram religionis ista. **Qua**
to quando fecit michi dominus misericordiam apparitionis sue
Et ait illi predicans frater si ire ad partes remo
tas et queratur me si agnoscere te et possem
dicere. sic xxxij annis fuit quod frater **Egidius**
fuit natus et ante quod fuit natus habuit et per quod

fuit natus amisit fidem. respondit sic dixisti
ita est verum tamen non habebam fidem ante ita
bene sic debebam habere tamen deus abstulit
eam michi. Et quisque haberet eam perfecte sicut
habenda est deus auferret eam sibi tamen post
hoc habui quod merui quod suis ligaretur mi
chi ad collum et traheretur ut pupa per omnes
vicos istius civitatis. dixitque alius si tu non
habes fidem quod faceres. si tu esses sacerdos
et velles dicere missam solemnem. Quomodo
diceres tu credo in unum deum. respondens
leta facie et cantans alte voce dixit agnosco
unum deum patrem omnipotentem. videbatur
fratri egidio quod male fecerunt prelati cordis
fratrum minorum eo quod non procurassent per vi
ribus per domino papa non obtenta vane glo
rie sed de complacite honoris divini duntaxat
et edificacione proximorum canonizacionem
fratrum minorum martirum qui per gloriosa con
fessione fidei fuerunt apud marzochium inter
fecti. si dominus papa voluisset eos canonizare
bene quidam si autem fratres hoc procura
tis apud deum essent excusati et addebat
Hi exempla patrum nos precedendum non
habuissimus forsitan in statu penitentie in
quo sumus non essemus. sed reddidit unicuique

aurum p auro scarletū p scarleto tincimū
p tincimō nec aliq̄s vnā faciat deo a non
aliam qualitercūq; lamentabatur frater
Egidi⁹ de cuiusdā ciuitatis debellacōe gūi
dolēs tā de crudelitate q̄ de peiculo debella
torum a p q̄ . Dixit q̄ de hīs fuit multū
cōdolēdum adiecit in hęc verba voluit
tñ deus q̄ hoies illi⁹ ciuitatis piterētur a
humiliaretur qz sepe vicinos suos quib;
erāt potētiores satis inamiter tractauerūt
Tūc dixit ei quidā religiosus . si deus hęc
voluit nō debemus sic tu dicis eis cōpati s;
poci⁹ de illoz pena gaudere qz oīs homo
debet conformare voluntatem suam volū
tati diuine . **R**espōdit ponamus q̄ rex ali
quis posuerit edictum q̄ si aliquis cōmise
rit tale facinus decapitetur vel suspenda
tur a dato q̄ filius regis illius in crimen
huius lapsus de mādato regis trahatur
ad mortem predictam credis q̄ regi pla
cer; q̄ hoies exultaret a dicerēt gaudea⁹
qz dñs rex ducit filiū suū ad mortē nō pla
cer; regi tale gaudiū s; displicer; sic ē aiti
isto nego cō . alia vice dixit ei quidā si q̄s
laudat me de bono etiā qd non habeo inde
gloior vane in corde meo . rñdit si q̄s est

paup̄rimus totus plagatus et pallidus vi
lissimis sordibus vestimentis indutus et ois
discalciatus et oēs veniēt ad deū dicētes va
lete dñe qz mirabiliter estis diues decorus
et pulcher valde speciosa vestimēta et calci
amēta habetis nōne stultus esset si talis
laus ei placeret et talem arbitraretur esse
quē illi dicerēt cū staret certissime oīno
rem se aliter habere

DE omnibus religionibus et religiosis
quidam placēt deo quidam displicēt.
Eorū autē qui placēt sūt duo ordines
vnus nominatur ordo amatum alter placē
tium. in ordine autē amatum et oēs amātes
sūt serui magni deo quē se talit̄ diligūt in deo
deio placēdi deo et diligūt se in desiderio
placēdi ad inuicē propter deum isti amātes
quatuor habēt oculos. vnus oculus semp
respicit quod semp magis placeat volunta
ti et beneplacito dñi dei. Alius se respicit
proximū ad dādum ei semp pacē et bonū
exēplum aliorū duorū vnus respicit ante
aliū retro. ille quē est ante respicit quod sibi de
beat euenire de oī tempore quod facit. Qui est
retro speculatur si opus quod facit placet dño
deō. Et sic oculos quē est ante respicit retro et

q̄ est retro respicit ante et isti duo oculi
fūt iudices operū. Aliq̄ ordo dicitur pla
centium et placētes dicuntur omnes qui se
custodiunt ne dicāt vel faciant aliquam
tribulacōm alteri et si alij faciant eis tribu
lacōnem ipi sunt serui eorū qui eos affli
gunt de plena et bona voluntate cordis
et vadunt videlicet ad iusticiam et non tra
seunt terminos iusticie rationem faciant
alicui isti duo ordines fūt in beneplacito
dñi **I**lli autem religiosi qui sunt in discor
dñs et morantur in gueris et prelijs et cō
tentionibus ppter res terrenas et non
ppter bonū aie sed ppter securitatē se repu
tāt bonos oēs fūt in displicētia dñi dei s̄
pnt de displicētia redire ad placētiam p
penitētiā et cōfessionem et cautelam. sed
caueāt quia tam diu possunt in malo ple
uerare q̄ eis hostium misericordie claudē
retur et proicerentur extra saluacōem **E**t
prelati magistri diuinitatis predicatorēs
et sacerdotes a deo sunt ordmati hac racōe
ut sciant aias trahere ad saluacōem **E**t ut
hoc seruētū desideret et appetāt q̄ vinū ul
aquā bibere tñ fortissime sciūt et ut paciā
tur penā p aīabz. **T**ales predā magistri

p̄dicatores et sacerdotes oīes sunt in bene
placito dñi dei. **O**īes p̄dicti magistri p̄di
catores et sacerdotes q̄ magis sūt lauda
ri et honorari q̄ sūt aīas tr̄here ad salua
cōem. oīes stant in displicito dei. **S**ed de
displicito possunt redire ad placitū dei. si
confiteātur et ad hoc se custodiāt. **S**ed tñ
possunt in hoc morari q̄ clauderetur eis osti
um misericordie et proiceretur ex salua
cōem. oīes gētes facit nasci dñs deus pp̄
suū honorē et pp̄ter hāc racōem ut debeat
eum oīes diligere sup oīa et proximū pp̄
deum sic seipos in tātum vna gēs aliā in
q̄tum se amāt et hortātur ad salua
cōem. **O**īis gēs que nō amat et timet deū est in pec
cato morli et ē data in manū odij et pietā
ext̄ salua
cōem. **O**īis gens q̄ grādesit in
sua reputacōe et reputat se altā et bonā de
hoc q̄ dei est nec recōgnoscit a deo q̄ ha
bet ip̄e parūficabit eā malis ḡtibus suis
Oīis gens q̄ non vult portare penitēciam
et penā p̄ peccis data ē in manū pene et pie
tā ext̄ salua
cōem et dāpnacōnem. **O**īis
gens q̄ non timet et pauet deū dabitur in
manū magni pauois et picitur ext̄ salua
cōem in dāpnacōnem. **B**entes q̄ magis

amant res q̄ dñm q̄ fecit eas p̄pter res pu
mētur in tribulacōibus et flagellis. Ven
tes que non diligunt bonum suum id est
salutem anime sue habebunt malum id ē
dampnacōnem anime sue. Omnis gens
q̄ racōem dñi dei sui nec vult audire nec
obseruare ordinata est ad penam. Ois
gens que deridet verbum dei ordinata est
ad penā ire. sicut sol quādo oritur stelle
amittūt lumen suū respectu solis sic luna
et sol perdūt lumen suū respectu vniū aīe
gloificate. Excuso autē me corā deo et vob
q̄ nō sum ego qui dico predicta q̄ p̄ me
suspēderer in furtis et proicerer in dāpna
cōnem extra saluacōnem. **O**cto sūt la
pides precōi quos dñs dedit sanctis here
mitis beato Francisco beato Dominico san
ctis quoq̄ monachis et omnib; sanctis
suis. **P**rimus est dolorem de peccatis et ea
pure cōfiteri et p̄niam p̄ eis p̄cere et caue
re de futuris et esse obediētem. **S**ecūdus
est q̄ ip̄i s̄acti eradicati erāt ab oī spe mū
di et hōim ita q̄ corda eorū nullā radicem
temporalitatis nec carnalitatis inuenirēt
vbi se tenerēt. sed ad solum deum q̄ corda
fecerat necessario reuertebātur. **T**ercius

24

q̄ oē bonū q̄ habebant recognoscebāt a
dño deo ⁊ oē malū de peccis suis. **Quart⁹**
quisq; malū eis dicebat ul' faciebat erāt
eis seruiētes de plena ⁊ bona volūate cor
dis. **Quint⁹** q̄ amabāt rep̄hensioēs et nō
honores ⁊ diligebāt v̄ritatē in oī gēte pe
nitēte ⁊ erāt misericordes et p̄ij. **Sext⁹** q̄
reputabāt se oībus alijs viliores ⁊ omēs
alios meliores se. **Septim⁹** q̄ ip̄i seruiē
bāt ⁊ nō exspectabāt seruari et quicūq;
eos reputabant viles ip̄i cū eis se viles re
putabāt. **Octau⁹** q̄ oīa beneficia recog
noscut a deo ⁊ ea sibi reddebāt dicentes
Dñe q̄d sum⁹ q̄ si abstuleis a nobis bona
tua q̄ fecisti nobis erim⁹ p̄iores oībus q̄
sūt in puñcijs. q̄ q̄ sibi bona q̄ dei sunt
appropriat deus eū expropriat. et q̄ sibi
nichil appropriat sed totū deo attribuit
huic de⁹ bona sua q̄ ipse facit appropriat
Deo gracias

**Expliciūt aurea verba sancti Egidij
ordinis fratrum minorum**

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]